

VÆK MED BESPARELSE?

Teaterchefens opsigelse i Gladsaxe har sat nyt fokus på vilkårene for landets mindre teatre. Fra flere sider tales der nu om at droppe den planlagte teater besparelse.

EN ANDEN TYPE CASTING

På Teatret Møllen fordeler man ofte først rollerne et stykke henne i forløbet. Resultatet er, at skuespillerne tit får lov at spille noget andet, end de plejer.

TEATER OG KLIMADEBAT

Med et langt forløb med workshop, forestilling og stafet til klimatopmødet, har Teatret Zeppelin valgt at gøre 2009 til klimaår.

NOVEMBER 2009 #09

MAGASINET

SCENELIV

SANG • DANS • TEATER • FILM / UDGIVET AF DANSK SKUESPILLERFORBUND

**"EN AF VERDENS HELDIGSTE
SKUESPILLERE"**

DEREK JACOBI I KØBENHAVN

FRIE TEATERGRUPPER ER IGEN UDEN SCENE

Kør bil med RUNA - lige så tit og lige så langt du ønsker

Har du styr på din bilforsikring?

Eller er det din bilforsikring, der styrer dig. Er de kørte antal km afgørende for, hvad du skal betale i forsikring?

Det er IKKE tilfældet i RUNA. Prisen på din bilforsikring er uafhængig af, hvor meget du kører.

Hos RUNA bliver du altså ikke begrænset i brugen af din bil.

Nedenstående priseksempler *) er helårlig betaling som elitebilist med bopæl under f.eks. postnr. 6040, 7900, 8300 og 9242:

Skoda Fabia 1,4
årlig pris = 3.885 kr.

Kia Cee'd 1,6 diesel
årlig pris = 4.149 kr.

Toyota Aygo 1,0
årlig pris = 3.637 kr.

Mazda 2 1,3
årlig pris = 3.885 kr.

Er din bil over 5 år gammel, bliver prisen lavere.

Med i prisen er dækning for ansvar- og kaskoskader med en selvrisiko på 2.540 kr. *) Forsikringen er en fastpræmieordning. Det betyder, at forsikringen ikke stiger i pris efter skader. Ovenstående priser er inklusive vejhjælp. Det er en forudsætning, at du også opretter Famliens Basisforsikring i RUNA.

* Indeks 2009

www.runa.dk
Tlf.: 3332 2200

RUNA FORSIKRING A/S

NOV 09:

FOKUS PÅ FASTFRYSNING

Efter Kaspar Rostrups opsigelse på Gladsaxe Ny Teater er der kommet ekstra fokus på vilkårene for landets mindre teatre og de planlagte besparelser på finansloven. **s. 4**

FRIE GRUPPER IGEN UDEN SCENE

Der er ikke udsigt til en permanent løsning med en scene til projekterne og de frie teatergrupper, når denne sæson er slut. Både Scenekunstudvalget, Københavns Teater og Københavns Kommune skubber ansvaret for det eksperimenterende teater fra sig. **s. 8**

HVEM VIL SPILLE OSKAR?

Når man ikke caster rollerne på forhånd, så ender det ofte med, at man kommer til at modcaste og skuespillerne får lov at spille noget andet end det, de umiddelbart ser ud som. Sådan er erfaringen på Teatret Møllen i Haderslev. **s. 12**

SANGERENS VÆRKSTED

Tonny Landy har skrevet bogen 'Sangerens værksted' for både fagfolk og lægfolk. **s. 15**

EN HELDIG SKUESPILLER

Derek Jacobi var i september inviteret til København af DSF. Her fortalte han omkring 200 skuespillere, hvor heldig og velsignet, han synes, han har været. Læs reportage fra hans besøg. **s. 16**

TEATER I KLIMADEBAT

Teatret Zeppelin har valgt at gøre 2009 til et klimaar på teatret med et langt klimaforløb med workshop, forestilling og en stafet til klimatopmødet. **s. 20**

KEHLERS METODE

Mange af DSF's medlemmer er stødt på Sonja Kehlers stemmeøvelser undervejs i deres karriere. Nu har skuespiller Ulle Bjørn Bengtsson skrevet en bog om hendes metode. **s. 22**

ARBEJDSPROGRAM

DSF's bestyrelse har vedtaget et arbejdsprogram for det kommende år. **s. 25**

HAR JEG EN AFTALE?

Hvornår er en aftale en aftale? Og skal jeg have noget på skrift. Læs artikel om indgåelse af kontrakter og bliv klogere. **s. 26**

FOKUS PÅ FASTFRYSNING EFTER ROSTRUP-OPSIGELSE

FRA FLERE POLITISKE SIDER UDTRYKKES DER NU VILJE TIL AT ÆNDRE PÅ TEATERBESPARELSERNE I FINANSLOVSFORSLAGET. DET SKER I KØLVANDET PÅ, AT TEATERCHEF KASPAR ROSTRUP HAR SAGT OP PÅ GLADSAXE NY TEATER MED DIREKTE HENVISNING TIL BESPARELSERNE.

Af Pia Møller Munksgaard, pmm@skuespillerforbundet.dk

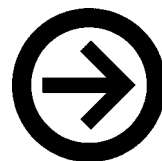
Gladsaxe Ny Teater har meddelt, at sæsonen 2009/10 fortsætter som planlagt, uafhængigt af Teaterchef Kaspar Rostrups fratrædelse med udgangen af året. I øjeblikket spiller teatret 'Mød mig på Cassiopeia'. På billedet ses Kristian Studsgaard, Anaïs Lueken, Gordon Kennedy og Preben Harris.. Foto: Ole Ziegler

Midt i oktober meddelte teaterchef Kaspar Rostrup sin bestyrelse, at han ikke længere mener, at det er muligt at drive teatret videre under de nuværende vilkår for egnsteatrene og med udsigten til de yderligere besparelser, der er indeholdt i regeringens finanslovsforslag. Han mener ikke, at teatret vil kunne overleve en evt. kommende besparelse.

"Det kan Gladsaxe Ny Teater simpelthen ikke klare oven i de i forvejen meget svære forhold. Som et af de største teatre

med et af de mindste støttebeløb er en reduktion af støtte skæbnesvangert, så sårbare er vi," sagde han i forbindelse med opsigelsen.

Kaspar Rostrup blev ansat som teaterchef, da Gladsaxe Teater genopstod som nyt egnsteater i 2006. På trods af store succeser, har han måttet kæmpe med økonomien og endda selv skyde penge i teatret. Men med de nuværende vilkår mener han, at det er umuligt at få teatret til at løbe rundt.

Dansk Skuespillerforbund (DSF) ser Kaspar Rostrups opsigelse som et advarselssignal, der bør tages alvorligt på Christiansborg og i de igangværende finanslovsforhandlinger.

"Selvom Gladsaxe Ny Teater ikke er lukket endnu, og det er op til bestyrelse og kommune at finde en ordening, så må vi se det her som et synligt tegn på at teatrene er i en overhængende fare. Økonomien er blevet udhulet igennem de senere år med den nye lovgivning, og nu er der med finanslovsforslaget lagt op til yderligere besparelser", siger næstformand i DSF, Rasmus Hammerich og tilføjer:

"Teatrene har skullet overleve via sponsorater fra erhvervslivet, og det har et teater som Gladsaxe været fremragende til. Men med den igangværende finanskrisen er låget på pengeskasserne i erhvervslivet blevet meget tunge og støtten mærkbart mindre. Vi kan kun frygte hvad der vil ske, hvis det finanslovsforslag, som ligger til forhandling, bliver gennemført."

"Gladsaxe Ny Teater har faktisk gjort som regeringen og Dansk Folkeparti har sagt, at de skulle gøre. De har spillet teater som publikum gerne vil se! Men det her beviser, at selv ikke succes er nok. Det synliggør, at teateret ikke kan spille med på de markedsøkonomiske spilleregler. Der må og skal støtte til," tilføjer Rasmus Hammerich.

KRAV FRA LIBERAL ALLIANCE

Selv om man skal passe på med at være optimist, så kunne noget dog tyde på, at flere partier fra både den ene og den anden side af Folketinget har fået øjnene op for absurditeten i de besparelser, som i regeringens finanslovsforslag rammer et bredt udsnit af landets teatre. I hvert fald har *ingen* af de politikere, der er blevet spurgt i medierne, kunnet eller villet forsvare, at et bredt udsnit af dansk teaterliv er havnet på en liste over erhvervsstøtteordninger – og derfor får tilskuddene fastfrosset ligesom en række andre erhvervsstøtteordninger.

Selv kulturminister Carina Christensen har gentagne gange udtalt, at hun ikke mener, at teatrene hører hjemme på listen, og at hun gerne ser dem fjernet.

Fastfrysningen af støtteordningerne er en del af et politisk forlig omkring den seneste skattepakke, og derfor skal alle forligsparterne formentlig være enige, for at besparelserne kan tages af bordet.

Både SF og Socialdemokratiet har siden finanslovsforslaget blev lagt frem, lagt hårdt pres på kulturministeren for at komme af med besparelserne og få teatrene pillet af listen. Og Venstres kulturordfører Troels Christensen har i kølvandet på Kaspar Rostrups opsigelse udtalt, at "hvis ordningen ikke kan forklares, så kan den heller ikke forsvares", og at han vil gøre alt, hvad han kan, for at få lavet den om.

Dansk Folkepartis kulturordfører Karin Nødgaard har tilkendegivet, at hun godt kan se det uheldige i, at teatrene står på listen, men at besparelserne er bundet op på en skattepakke med regeringen.

Allermest klart og utvetydigt har Liberal Alliance meldt ud, at et af deres vigtige krav i finanslovsforhandlingerne er, at teaterbesparelserne ruller tilbage. Til Ritzau siger partiets politiske ordfører Simon Emil Ammitzbøll, at det er afgørende at bruge penge på talentudvikling, så dansk film, teater og musik også kan markere sig internationalt i fremtiden.

"Vi har ret kraftigt markeret over for regeringen, at det er fuldstændig afgørende for Liberal Alliance, at man ruller de ting tilbage, hvis vi skal være med i en finanslovsaftale med regeringen. Jeg har en rigtig god fornemmelse for, at det vil lade sig gøre at få det igennem, har han sagt til Ritzau. ■

“ Vi har ret kraftigt markeret over for regeringen, at det er fuldstændig afgørende for Liberal Alliance, at man ruller de ting tilbage, hvis vi skal være med i en finanslovsaftale med regeringen. ”

Simon Emil Ammitzbøll

Kaspar Rostrup valgte at sige sit job op med den begrundelse, at teatret ikke kan drives forsvareligt under de nuværende vanskelige forhold for egnsteatre og med udsigt til evt. kommende besparelser.

BESPARELSEN

Regeringens finanslovsforslag lægger op til en fastfrysning af bevillinger på 2009-niveau i de kommende seks år.

Besparselsen rammer de grupper af teatre, der står opført på Erhvervsministeriets liste over erhvervsstøtteordninger.

Det er teatrene under Københavns Teater, de små storbyteatre, egnsteatrene og billettilskudsordningen. I alt 63 teatre over hele landet.

Besparselsen er en del af finansieringen af skattelettelserne i Forårspakke 2.0.

MINDRE TEATRE: BESPARELSE FÅR ALVORLIGE KONSEKVENSER

EN UNDERSØGELSE BLANDT EGNSTEATRENE OG DE SMÅ STORBYTEATRE VISER, AT EN SEKSÅRIG FASTFRYSNING AF TILSKUDDENE VIL FÅ MEGET ALVORLIGE KONSEKVENSER – OG MÅSKE GØRE DET SVÆRT AT OVERHOLDE LOVGIVNINGENS KRAV.

Af Pia Møller Munksgaard, pmm@skuespillerforbundet.dk

■ Mindre udvikling. Færre medvirkende på og bag scenen. Færre nye forestillinger. Og måske problemer med at overholde lovgivningens krav til antal og udbud af produktioner. Sådan vurderer flertallet af landets egnsteatre og små storbyteatre konsekvenserne, hvis regeringen holder fast i sit forslag om fastfrysning af bevillingerne til teatrene i de næste seks år. Det viser en undersøgelse, som Dansk Skuespillerforbund og Foreningen af Små Teatre (FAST) har foretaget i samarbejde med hovedorganisationen FTF. 36 af 56 teatre har svaret på spørgsmålene.

83 procent af de teatre, der har svaret, vurderer, at der vil blive mindre udvikling. 75 procent, at der vil blive færre skuespillere og teknikere på og bag scenen. 58 procent at der vil blive færre nye forestillinger og 53 procent, at der vil skulle spares på kulisser og rekvisitter.

En del af teatrene mener, at det bliver vanskeligere at leve op til lovgivningens krav om at producere mindst to årlige forestillinger og udbyde forestillinger hen over sæsonen. Og hele 89 procent vurderer, at det vil blive vanskeligere at bidrage til at udvikle scenekunsten, som teatrene også skal ifølge lovgivningen.

SVÆRT AT FINDE ANDRE MIDLER

Nogle teatre forventer, at kommunen vil kompensere for de manglende tilskud fra staten, mens andre vurderer, at de må sætte billetpriserne op. Hele 72 procent af teatrene mener ikke, at de har mulighed for at hente de manglende tilskud fra andre kilder.

Også rekruttering og markedsføring vil blive ramt af udhulingen af tilskuddene. 81 procent mener, at teatret vil få forringede muligheder for at rekruttere og fastholde kvalificeret personale. Og 83 procent svarer, at fastfrysningen vil betyde færre midler til markedsføring.

I forhold til teatrenes egentlige overlevelse med færre midler svarer 70 procent, at teatrets eksistens i høj eller i meget høj grad er afhængig af, at statens tilskud reguleres år for år, så det følger den almindelige løn- og pristalsregulering.

Mogens Holm, der er teaterchef på Taastrup Teater og formand for FAST siger:

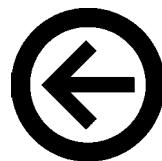
"Vi havde jo nok alle en fornemmelse af, at besparelserne var af det onde, men med denne undersøgelse i hånden kan vi se præcis, hvor det kommer til at gå galt. Jeg tænker her først og fremmest på, at der bliver færre jobs til scenekunstnere. Det vil selvfølgelig gå ud over publikum, men det vil også ramme

skuespillerne og deres familier, og på blot lidt længere sigt vil det mindske hele branchens evne til at forny sig," siger Mogens Holm og tilføjer:

"I sidste ende vil det altså få alvorlige følger for alle, små såvel som store teatre. Samtidig er jeg enig med mine kolleger i, at der ikke kan hentes yderligere midler fra andre kilder. Når regeringen siger noget andet, så er der ikke tale om kulturpolitik, der er tale om et fravær af kulturpolitik." ■

"Det vil selvfølgelig gå ud over publikum, men det vil også ramme skuespillerne og deres familier, og på blot lidt længere sigt vil det mindske hele branchens evne til at forny sig," siger formand for FAST Mogens Holm om konsekvenserne, hvis besparelserne i finanslovsforslaget gennemføres.

Husets Teater i København er et af de små storbyteatre, der har deltaget i undersøgelsen af konsekvenserne af finanslovsforslaget. Her ses Mille Dinesen og Mads Wille i forestillingen Uterus. Foto: Husets Teater/Presserum

HUSKUNSTNERORDNING

Socialdemokraterne, SF, Det Radikale Venstre og Enhedslisten har fremsat beslutningsforslag i Folketinget, om at Huskunstnerordningen samt puljen til forsøg med kulturskoler og billedkunstneriske grundkurser skal fortsætte.

Med regeringens finanslov for 2010 bortfalder bevillingen på 13 mio. kroner til ordningerne, der administreres af Statens Kunstråd.

Huskunstnerordningen støtter skoler, institutioner og professionelle kunstnere, der går sammen om projekter, hvor børn og unge arbejder med bl.a. teater, musik og dans. Over de seneste fem år er der gennemført 490 projekter, og det skønnes, at 15.000 børn og unge derved har haft positive møder med kunsten landet over.

Også Dansk Folkeparti har udtrykt bekymring over, at ordningerne ikke fortsætter. Til Politiken har kulturordfører Karin Nødgaard udtalt: "Det er en mærkesag for os, at der skal være kultur for børn og unge, så jeg håber, at vi kan fortsætte på en eller anden måde."

Dansk Skuespillerforbund har løbende appelleret til alle partier i Folketinget om at bevare Huskunstnerordningen.

FRIE TEATERGRUPPER IGEN UDEN SCENE

NÅR DENNE SÆSON ER SLUT KAN PROJEKTERNE OG DE FRIE TEATERGRUPPER I KØBENHAVN MEGET VEL STÅ UDEN SCENE. INGEN SER NU UD TIL AT VILLE TAGE ANSVAR FOR AT ETABLERE EN PERMANENT SCENE FOR GRUPPERNE I KØLVANDET PÅ FORÅRETS TEATERKABALE.

Af Pia Møller Munksgaard, pmm@skuespillerforbundet.dk

En række af de projekter, som Scenekunstudvalget har støttet i sæsonen 2010/2011, er i overhængende fare for at stå uden sted at spille i København. Når den etårige nødløsning på NYAVENY_ er slut, så er der nemlig ikke nogen permanent erstatning for Kanonhallen i sigte.

Nogle projekter vil kunne finde plads hos de af byens små storbyteatre, der har åben scene forpligtelser. Men andre vil der dels ikke være plads til, og dels vil de ikke passe ind i de helt små teaterrum.

"Vi får nye problemer 2010/2011. Der kommer til at være mangel på spillesteder i København. Måske vil det betyde, at nogle af de projekter, vi har støttet i København, må finde sig andre steder at spille, f.eks. på nogle af egnsteatrene i nærheden. Det kunne måske være et positivt udkomme af det hele," siger Mikkel Harder Munck-Hansen, der er formand for Scenekunstudvalget.

Et af de teatre, der har fået penge til næste sæson, er Mammutteatret, der også har været den drivende kraft i forhold til nødløsningen på NYAVENY_. Tina Gylling Mortensen fra teatrets ledelse siger, at det ikke er nogen løsning at flytte ud af København.

"Det har flere af os prøvet, og der kommer ikke nok publikum. Det ryster mig, at der ikke arbejdes på en permanent løsning i København. At man ikke synes, at så stor en by skal have en stor åben scene. Vi bliver banket tilbage i tid til dengang i 1980'erne før Kanonhallen. Og dengang havde vi dog Saltlageret. Nu skal vi igen til at hustle os igennem på uegnede steder og selv sætte publikumsopbygning og rig op. Det bliver ekstremt dyrt."

HVEM SKAL LØSE PROBLEMET?

Da teaterkabalens i København blev en realitet i foråret, var der ellers ingen mangel på gode viljer fra både Københavns Teater og Scenekunstudvalget i forhold til at finde en scene som erstatning for Kanonhallen, som blev overtaget af teatret Republique under Københavns Teater.

Nødløsningen på NYAVENY_ er da også kommet i stand med en støtte på tre mio. kr. fra Københavns Teater og to mio. kr. fra Scenekunstudvalget.

**“
Det ryster mig, at der ikke arbejdes på en
permanent løsning i København. At man ikke synes, at så stor en
by skal have en stor åben scene. ”**

Tina Gylling Mortensen

"Det virker mærkeligt, at vi har scener, som står tomme en del af tiden, og nogle andre projekter samtidig mangler steder at spille", siger Københavns kulturborgmester Pia Allerslev, der vil have de frie grupper og projekterne ind på Københavns større teaterscener.

Men driften af en permanent scene for Københavns teaterprojekter vil ingen af dem nu gå ind i.

"Jeg mener, at det er Kunstrådets og Scenekunstudvalgets ansvar at gå forrest i det her. Så vil vi gerne være med til at hjælpe – også økonomisk. Hvis man kan finde et sted og få alle driftsmæssige forudsætninger og tilskud på plads, så kunne stedet godt komme til os med en ansøgning om engangstilskud til udstyr," siger Steen Pade, direktør i Københavns Teater.

Men er det ikke en væsentlig mindre involvering, end I oprindeligt lagde op til, da I sammen med Scenekunstudvalget arbejdede på en løsning i Pakhus 11?

"Det er rigtigt, at der er tale om en kortere periode, end da vi talte om Pakhus 11-løsningen. Problemet er, at NYAVENY-løsningen er blevet meget dyr for os, bl.a. fordi Kunstrådet endte med at give et væsentlig mindre beløb, end de havde stillet i udsigt. Derfor fik de ressourcer, som vi kunne afse til formålet, hurtigere ben at gå på," siger Steen Pade.

I Scenekunstudvalget siger Mikkelt Harder Munck-Hansen, at udvalget ikke har ressourcer til at drive en åben scene.

"Vi kan ikke levere løsningen. Vi har ikke penge til at skabe steder og drive scener. Det sluger for meget af den portion, vi har til støtte af kunst. I forvejen giver vi mindre driftstilskud til Bådteatret, Får 203 og Københavns Musikteater," siger han og tilføjer:

"Da vi gik ind og var med til at støtte en midlertidig løsning på NYAVENY_, var det i håb om, at nogle andre, primært kommunen, ville gå ind og finde nogle penge til noget permanent."

IND PÅ DE STORE SCENER

Hos Københavns Kommune siger kultur- og fritidsborgmester Pia Allerslev, at hun håber på, at kulturministerens teaterudvalg vil løse problemet ved at foreslå, at Scenekunstudvalgets projekter kan spille på nogle af byens større scener.

"Det virker mærkeligt, at vi har scener, som står tomme en del af tiden, og nogle andre projekter samtidig mangler steder at spille."

Men kræver det ikke en lovændring? Og den har vel lange udsigter og løser ikke problemet i næste sæson?

"Hvis der kommer en rapport fra teaterudvalget, hvor de tydeligt peger på, at det skal være muligt for projekterne at rykke ind på f.eks. Københavns Teaters og Det Kgl. Teaters scener, så håber jeg, at Scenekunstudvalget allerede nu vil begynde at forholde sig til det. Jeg synes, det er væsentligt at vi bruger al den kapacitet, vi har i København," siger Pia Allerslev.

I var jo positive over for at give penge til Tap 1 projektet på Carlsberg-grunden, som faldt på jorden af andre grunde. Vil I også se positivt på andre nye scener, hvis de henvender sig?

"Vi var positivt indstillet, men vi skulle altså igennem budgetforhandlingerne først. Så der var ingen garantier givet. Vi har fordelt de penge, vi har til næste år, så jeg tror, det bliver rigtig svært. Og hvis vi kan opnå det samme på et sted, som allerede findes, så vil jeg hellere give penge til kunst end til mursten," siger Pia Allerslev.

Tina Gylling Mortensen fra Mammutteatret har ikke opgivet at få en fast scene til de frie teatergrupper og projekter, hvor de kan opbygge deres eget brand og få deres eget publikum.

"Vi vil nu tage en snak med alle de parter, der kunne være involverede. Aveny et år mere, vil være bedre end ingenting. Men jeg kan også sagtens se os lave teater i Størekassen. Den står der jo bare, og den har meget af det, vi efterspørger. Men det vil også være oplagt med en åben scene for det mere eksperimenterende teater i f.eks. Kødbyen," siger Tina Gylling Mortensen og tilføjer:

"Vi skal passe på den mere eksperimenterende del af teatret. Den er livsnødvendig for resten af teaterlivet, og den tager så uendelig få af pengene ■

Læs også Katja Holms leder på side 31.

THY TEATER SØGER SKUESPILLERE

Thy Teater har fra januar 2010 fået Niels Vendius som ny teaterchef og der skal etableres en ny kunstnerisk profil med afsæt i nyskrevet dramatik.

Vi skal bruge tre unge skuespillere til en produktion for børn i foråret 2010 og en produktion for voksne i efteråret 2010. Vi forventer, at du har bopæl her, når du er ansat her og at du har lyst til at medvirke i begge produktioner.

Send en mail om dig selv til niels@thyteater.dk senest mandag d. 23. november 2009. Mailen må max. være på en side og skal indeholde kortfattet CV, billede og 10 linier om, hvor du kommer fra.

Vi glæder os til at høre fra dig.

Niels Vendius
Thy Teater

THY TEATER

HAR DU FÅET NY ADRESSE • E-MAIL • TELEFON

SÅ HUSK AT GIVE DSF BESKED

HUSK OGSÅ AT TILMELDE DIG VORES NYHEDSBREV MED DEN NYE E-MAIL
OG AFMELD DEN GAMLE - PÅ WWW.SKUESPILLERFORBUNDET.DK.

TEATER V HOLDER SØNDAGSÅBENT D. 15 og 29. NOV. kl. 15
BILLETPRIS FOR DSF'S MEDLEMMER KUN 100 KR. NORMALPRIS 175 KR. INCL. GEBYR

ANDREAS GARFIELDs

TEATER V

GIDSLE

HENRIK PRIP

STINE PRÆTORIUS

PELLE NORDHØJ KANN

JACOB LOHMANN

27. OKT - 12. NOV
DANMARKSTURNÉ

14. - 29. NOV
PRØVEHALLEN
PORCELÆNSTORVET 4, VALBY

BILLETTER (VALBY) 2018 8081 ELLER BILLETNET
TEATER-V.DK

AFTALE OM DR'S ARKIVER

Tv-serien 'Nana' med bl.a. Jesper Christensen er noget af det, som DR med arkivaftalen med Copydan har fået mulighed for at genudsende på den nye børnekanal Ramasjang, som netop er gået i luften. Foto: DR Presserum/fotograf: Ulla Voigt

Af Pia Møller Munksgaard, pmm@skuespillerforbundet.dk

■ Danmarks Radio og Copydan Arkiv har indgået en aftale om genudsendelser af produktioner fra DR's arkiver på DR's nye nichekanaler DR Ramasjang og DR K, der netop er gået i luften 1. november.

Aftalen omfatter produktioner, som har været udsendt før den 1. januar 2007, og der gælder yderligere den begrænsning i tilladelsen, at en produktion enten skal være seks år gammel, eller at den skal have været genudsendt med betaling af almindeligt genudsendelseshonorar til de medvirkende.

Aftalen omfatter både DR's egne produktioner og eksterne produktioner, som er bestilt af DR, og som har været udsendt før den 1. januar 2007.

Ifølge DSF's direktør Mikael Waldorff betyder aftalen nye indtægter for DSF's medlemmer.

"Honoraret for genudsendelse på nichekanalerne er mindre end det almindelige genudsendelseshonorar. Til gengæld er der tale om genudsendelser, som slet ikke ville være blevet til

noget, hvis ikke DR havde etableret de nye kanaler. Så der er altså tale om en ekstra indtægt for medlemmerne," siger Mikael Waldorff.

Han understreger, at det enkelte medlems eneret stadig er intakt. Hvis man ikke ønsker at se sig selv genudsendt på DR's nye kanaler, så kan man forhindre det ved at kontakte Copydan eller Danmarks Radio.

Det er en forudsætning for aftalen mellem DR og Copydan, at DR's mængde af nyproduktioner holder sig nogenlunde på det nuværende niveau. Det samme gælder mængden af genudsendelser på DR's hovedkanaler DR1 og DR2.

"Det har selvfølgelig været vigtigt for os, at aftalen ikke udhuler de aftaler, vi allerede har omkring nyproduktioner og genudsendelser på DR. Men det mener jeg bestemt, at vi har fået sikret os imod," siger Mikael Waldorff. ■

AKTIONSUDVALG

Efter to indledende og vellykkede møder i Aktionsudvalget i september i henholdsvis Århus og København er der nu etableret en jysk/fynsk aktionsgruppe og en sjællandsk aktionsgruppe.

Formålet med aktionsgrupperne er at få debatteret, hvordan vi som skuespillere kan påvirke den kulturpolitik, som p.t. føres, det være sig som enkeltpersoner eller som gruppe. Grupperne mødes løbende og diskuterer initiativer og sætter evt. også ting i gang.

Rasmus Hammerich og Jule Carlsen fra DSF's bestyrelse er bestyrelsens repræsentanter i grupperne og bindeledet mellem grupperne og bestyrelsen.

Vil du vide mere om arbejdet og kommende møder i aktionsudvalgene, så send en mail:

Jylland/Fyn: nynnekaren@hotmail.com.

Sjælland: karen-m.wl@hotmail.com

Publikum kan sagtens forstå historien, selv om rollerne i et stykke spilles af personer, der har et andet køn eller udseende, end det mest oplagte. Sådan lyder det fra Teatret Møllen i Haderslev, der igennem en årrække har eksperimenteret med alternativ casting – eller ingen casting, som de selv kalder det. Her er det Anne Gry Henningsen, Connie Tronbjerg, Marie Mondrup, Penille Albæk Andersen og Margit Szlávik i 'Tre Søstre', hvor både de alle spiller både mænd og kvinder.

HVEM VIL SPILLE OSKAR?

MANGE SKUESPILLERE ER SULTNE EFTER AT FÅ LOV AT SPILLE ANDRE ROLLER END DEM, DE SER UD SOM. IFØLGE TEATRET MØLLEN I HADERSLEV KAN EN LØSNING VÆRE, AT MAN SLET IKKE CASTER PÅ FORHÅND.

Af Pia Møller Munksgaard, pmm@skuespillerforbundet.dk Foto: Teatret Møllen/Presserum

Det er et særsyn i teaterverdenen, det som hundrede gymnasieelever i Ballerup oplever denne eftermiddag under Børneteaterfestivalen i foråret. Fem kvindelige skuespillere står hånd i hånd og bukker foran et bagtæppe, hvor navnet 'Tjekhov' står trykt med russiske bogstaver.

De unge mennesker har lige set forestillingen 'Tre søstre', hvor alle roller – både mænd og kvinder – spilles af kvinder. I Teatret Møllens opsætning spiller en af skuespillerne f.eks. det ene øjeblik søsteren Olga – det næste øjeblik en russisk major med uniforms-kasket.

"Vi har igennem årene lavet mange forestillinger udelukkende med mænd eller udelukkende med kvinder, f.eks. 'Anne Frank' med tre kvinder og 'Carmen' kun med mænd. Det giver en meget stor kunstnerisk frihed. Det bliver historien, der er det vigtigste fokus. Om den skal formidles af en mand, en kvinde, en brun eller en dværg er sekundært," siger skuespiller Connie Tronbjerg og instruktør Gitte Kath tilføjer:

"Vi har den her tekst og så fem kvindelige spillere, og det skal gå op. Pludselig ser man historien med andre øjne, og der sker noget, som går på tværs af det konventionelle."

PUBLIKUM FORSTÅR DET GODT

Sceneliv møder Gitte Kath, Connie Tronbjerg og skuespilleren Marie Mondrup i kantinen på gymnasiet i Ballerup til en snak om casting og det at ændre på f.eks. rollers køn, alder og udseende. Noget som nogle teatre er meget tilbageholdende med ud fra argumentet om, at det forstyrrer publikum og historien. Det har Møllen aldrig oplevet, siger Connie Tronbjerg.

"Det handler om overenskomsten med publikum. Hvis de fra starten ved, at sådan er reglerne, så tror de på det. Møllen har jo rod i børneteateret, hvor man gør det på denne måde hele tiden, og så har vi bare overført det til voksenteater – og her virker det altså også."

Marie Mondrup tilføjer, at selvfølgelig er der nogle centrale punkter og scener i stykket, der skal arbejdes med for at undgå, at publikum bliver forvirrede.

"Vi har arbejdet rigtig meget med den scene, hvor Penille og jeg kommer ind på scenen som mænd første gang. Det skal være krystallklart og markeret – det er der, vi laver kontrakten."

HOVEDROLLE EFTER EN UGE

Møllen har et lille fast ensemble, men benytter også i vid udstrækning skuespillere udefra. I 'Tre søstre' er kun Connie fastansat på Møllen. De tre andre er ansat til den ene forestilling. Men ingen af dem blev ansat til en bestemt rolle.

"Det var fantastisk at blive hyret ud fra, hvem vi er, i stedet for, hvad vi lige præcis passer til. Det har været en helt unik oplevelse, hvor jeg med mit væsen og den person, jeg er, får indflydelse på, hvad jeg skal spille. Det er ikke bare måden, jeg ser ud på, der afgør det," fortæller Marie Mondrup.

Og sådan er det faktisk som regel på teatret i Haderslev – flokken af skuespillere samles sammen med instruktøren, og så går arbejdet med stykket og fordelingen af roller i gang. Gitte Kath fortæller:

"Når man ikke caster på forhånd, men gør det undervejs, så ender man faktisk ofte med at komme til at caste mere utraditionelt eller helt modcaste. Til vores børneforestilling 'Oskar' havde vi faktisk talt om, at vi gerne ville have en ung dreng til at spille hovedrollen, men vi kunne ikke finde en, der kunne på det tidspunkt. Så valgte vi at gøre, som vi plejer. Da instruktøren kom, vidste han ikke, hvem der skulle spille Oskar. Alle var kandidater. Og der gik en helt uge, før vi valgte, og så blev det faktisk den ældste på skuespillerholdet."

AUTOMATPILOT ER SVAGSIND

Både relativt nyuddannede Marie Mondrup og den mere erfarne Connie Tronbjerg ønsker at spille så varierede roller som muligt i deres skuespilkarriere, og det kan nogle steder være svært at komme til. Connie siger:

"Mange steder kunne man godt have et lidt bredere syn på, hvad de forskellige skuespillere kan castes til. Kan man ikke være lille og spinkel og spille bordelmutter? Det handler jo om at fortælle publikum, at det her menneske kunne vi alle sammen være."

Også på Møllen falder man dog i engang imellem og slår automatpiloten til, når rollerne skal besættes. F.eks. da Gitte Kath skulle instruere 'Mutter Courage' og ville have en bestemt ekstern skuespiller til at spille hovedrollen.

"Hun havde faktisk i det tilfælde forestillet sig noget bestemt også i forhold til udseende. Der slog jeg i bordet og sagde, at det da var mig, der skulle spille rollen, for selvfølgelig kan Mutter Courage godt være en høj, blond kvinde," fortæller Connie og Gitte tilføjer:

"Jeg kan sagtens genkende automatpiloten, men jeg synes, det er svagsind. Når man bliver så fikseret på, hvordan en rolle skal se ud, er man på vildspor." ■

"Det har været en helt unik oplevelse, hvor jeg med mit væsen og den person, jeg er, får indflydelse på, hvad jeg skal spille. Det er ikke bare måden, jeg ser ud på, der afgør det," siger skuespiller Marie Mondrup (øverst). Nederst er det Penille Albæk Andersen i forgrunden.

TRE SØSTRE

'Tre søstre' havde premiere på Møllen i Haderslev i april, spillede på Børneteaterfestivalen og er på turne i foråret 2010 med premiere på Taastrup Teater den 4. februar.

Instruktør og scenograf: Gitte Kath
Komponist: Claus Carlsen
Medkvirkende: Connie Tronbjerg, Marie Mondrup, Penille Albæk Andersen, Anne Gry Henningsen og Margit Szlávik.

4 sale, 13 millioner og et fantastisk hus...

Er **DU** den første teaterleder på Teater Nordkraft?

Se stillingsopslag på www.jomfru-ane.dk eller www.jakobole.dk

Du er næppe forberedt på, at det kan gå galt. Men din formand er

Vi ved ikke, hvad der sker om lidt. Heldigvis. Men vi kan alle komme til skade eller blive syge. De fleste skubber det fra sig. Men ikke din formand. Hun har sørget for, at din pension også har PFA Helbredssikring. Det betyder hurtig behandling. Hos speciallæge og på hospital. Det er blandt andet det, vi mener, når vi siger, at pension ikke kun er noget, der venter forude. Det er også hjælp nu og her. Men hvorfor bekymre sig om det nu? Tag for dig af livet. Nyd det. Brug det.

På pfa.dk kan du læse mere om, hvordan PFA Helbredssikring dækker dig

Brug livet!

PFA
PENSION

TONNY LANDY

SANGERENS VÆRKSTED

Poul Kristensens Forlag

MED TONNY LANDY I SANGERENS VÆRKSTED

■ "Man kan naturligvis ikke lære at synge ved at læse en bog", skriver Tonny Landy indledende i sin nye bog 'Sangerens værksted' og tilføjer: "Mit enkle formål er at fortælle om opera og operaens verden – dens krav, drømme, håb, de smukke og de knap så smukke sider, dens traditioner og dens fornyelse...." 'Sangerens værksted' er en fagbog, hvis målgruppe er både den interesserede lægmand, sangerstuderende og uddannede sangere. Bogen har en både faglig og fortællende tilgang til det at synge, teknikken og forskellen på amatør og professionel – alt sammen krydret med Tonny Landys egne beretninger og anekdoter fra sit liv som sanger.

Hvor det i første halvdel af bogen er Tonny Landy der fortæller, består anden halvdel af 15 interviews, som han har lavet med nogle af de største danske sangere lige nu.

Et særligt lattervækkende sted i bogen er det lille kapitel: At tage imod bifald, hvor Tonny Landy med inspiration fra Laurence Oliviers bog 'On acting' muntert og ironisk kommer med en opskrift på, hvordan man i tidligere tider kunne 'gøre kompliment for publikum'.

- 1:** Når de andre solister har taget imod deres bifald, og det bliver din tur, så vent lidt, før du går ind foran tæppet. Det giver lidt spænding. Og gå så langsomt med udmattede skridt, uredt hår og lidt udgnedet mascara under øjnene ind til 'belønningen'.
- 2:** Løft med besvær øjnene op til galleriet – nik et par gange.
- 3:** Sænk øjnene til 2. balkon og bliv dér lidt længere. Og nik!
- 4:** Sænk øjnene til balkon første række midtfor – dér sidder 'pengene'. Flere nik!
- 5:** Sænk øjnene ned til selve salen og bliv dér lidt længere. Husk at nikke genkendende til en eller anden imaginær god ven!
- 6:** Hils på dem i begge sider og afslut med at tage' hele publikum ind' engang til. (Nu for træt til at nikke).
- 7:** Lad hovedet falde helt ned, så hagen næsten når brystet. (Her kan du ikke nikke!) Husk at vise din ydmyghed.

Så kommer alle spørgsmålene:

- 1:** Er dette virkelig til mig – det bifald jeg hører, det kan da umuligt gælde mig?
- 2:** Jeg kan ikke tro det? Hvordan har jeg dog gjort mig fortjent til alt dette? Jeg er jo kun jeres ydmyge tjener!
- 3:** Vent et lille øjeblik, og så igen frem med den ydmyge. Stræk armene ud mod dine medspillere og orkestret. 'Uden disse, kære publikum, var jeg intet'. En lille tåre driller i øjenkrogen, men 'nej, jeg vil ikke lade mig overmande!'
- 4:** Vent endnu et kort øjeblik og træd så et par skridt frem. Hånden på hjertet og så det sidste dybe buk. Husk at tørre tåren væk!
- 5:** 'Jeg ville så gerne blive hos jer lidt længere, mit kære publikum, men jeg er udmattet, jeg må forlade jer nu!' Stort, varmt smil!
- 6:** På dette tidspunkt skulle hele publikum gerne have rejst sig til en stående ovation (man har vel venner på de første rækker, der kan rejse sig og skygge for de andre!?) Hvis ikke, har du gjort et eller andet forkert!

"De gamle krukker kunne noget dengang, og man kan lige så godt forberede sig på, at de findes endnu", som Tonny Landy skriver afsluttende i dette udvalgte afsnit af bogen. ■

Tonny Landy – Sangerens værksted

Poul Kristensens Forlag

Støttet af bl.a. DSF, Dansk Solist-Forbund og Dansk Kor Forbund.

”JEG HAR VÆ MED

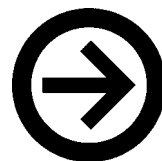
PORTSCENEN I SKUESPILHUSET DANN

SKUE

OM LAWRENCE

Derek Jacobi og Cheryl Campbell i Macbeth. Foto: © Robbie Jack / CORBIS

RET VELSIGNET D MULIGHEDER"

DE EN SØNDAG I SEPTEMBER RAMMEN OM ET PAR HUNDREDE SKUESPILLERES MØDE MED DEN VERDENSBERØMTE
SPILLER SIR DEREK JACOBI. HER FORTALTE DEN BRITISKE SKUESPILLER OM SIN KARRIERE – OG ISÆR OM SIT HELD.
CE OLIVIER – MENTOR OG FADERFIGUR – OG OM DEN ULTIMATIVE ROLLE SOM KING LEAR, HAN ENDNU HAR TIL GODE.

Af Nana Toft

■ Foden hænger efter kroppen. Kroppen slæber hen ad gulvet. Holdningen ludende. Blikket flakkende og undskyldende, hver gang han bliver talt til. Den karakteristiske stammen, hver gang han ønsker at sige blot det mindste ord.

Den stammende mand er Claudius. Cæsars betroede i tv-serien af samme navn: 'Jeg, Claudius', der, da tv-serien toppede i popularitet, lagde gaderne øde, hver gang et nyt afsnit fejede hen over tv-skærmene.

Claudius spilles af Sir Derek Jacobi, født i 1939, og rollen er måske, i hvert fald i den brede offentlighed, hans mest elskede og mest kendte af alle. To gange er den britiske skuespiller blevet slået til ridder - i Danmark og i England - og han er en af de skuespillere, der har spillet rollen som Hamlet flest gange: Ikke mindre end 397 gange er det blevet til - i forskellige sammenhænge på både scene og i tv. Han har spillet op mod 30 forskellige Shakespeare-roller og må af samme årsag nok betegnes som en del af den 'klassiske klub'.

Selv siger han, som forklaring på sin succes som skuespiller: "Du kigger på en af verdens heldigste skuespillere". Lidt ydmyghed har aldrig skadet nogen, om man så må sige, og det har den heller ikke gjort her. Måske er det endda medvirkende til, at Sir Derek Jacobi slet ikke slår én som en mand født i 1939.

Som han sidder der midt på Portscenen omkranset af diverse rekvisitter fra køleskabe til popcornmaskiner, kunne han lyve sig ti år yngre end de 70, som dåbsattesten viser. Hans kridhvide hår - og ditto skæg - er trimmet og klippet til perfektion. Hans mørkegrå jakkesæt og lilla slips sidder upåklageligt. Med kroppen vendt ud mod de godt 200 publikummer sidder han roligt, nærværende og fortæller.

Og vi lytter. Helt fremme på sæderne. Om hvordan det hele begyndte.

HVOR BOHEME OG SUSPEKT!

"Jeg legede på gaderne iført mine forældres tøj. Senere avancerede jeg fra gaden til det lokale bibliotek," fortæller han.

Herfra optræder Derek Jacobi igennem skoletiden, hvor han spiller en del og ender på Cambridge University. For at læse historie.

"Jeg var enebarn. Mine forældre synes skuespillet var boheme. Meget suspekt! Men jeg vidste, at der var en del drama på Cambridge. Så jeg spillede. Hele tiden."

Efter tre år var han færdig og stod og skulle vælge: Teaterskole eller direkte ud i det pulserende kulturliv. Han valgte det sidste. Og var - som han hele tiden gør opmærksom på - heldig: Birmingham Repertory Theatre tog ham, og de næste mange år var opskriften et nyt stykke hver fjerde uge.

Første gang han møder Sir Lawrence Olivier er en onsdag. Han spiller hovedrollen i 'Henrik den Ottende', forestillingen er slut, og han og hans kollega er i omklædningsrummet.

"Jeg var allerede klædt om, da han kom ind i vores rum. Han kiggede kort på mig og sagde: "godt gået". Vendte sig mod min kollega og roste ham til skyerne. Så forlod han os. For pludselig at komme tilbage og kigge på mig: "Var det dig? DU var Henry? Et par dage senere tilbød han mig et job. Ser du? Held, held, held!"

Mødet med Sir Lawrence Olivier er tydeligvis skelsættende for den britiske skuespiller, der den dag i dag sætter sin ældre kollega på en piedestal: "Jeg tilbeder ham stadig", som han stille siger og fortæller om 'the golden era', som han betegner tiden på The National Theatre fra 1963 - 1970, hvor Sir Lawrence Olivier var teaterchef.

"Det var en gylden mulighed for mig. Han var instruktør, men han var også mentor, ven og utrolig opmuntren-

“*King Lear er som toppen af Himalaya. Rollen kan næsten ikke blive spillet. Luften er for tynd. For tynd til at man kan nå derop. Jeg bør spille den. Men kan jeg ?*”

de i forhold til de unge skuespillere. Han var jo berømt. Men han havde denne her 'classy fame', ser du. Sådan en slags berømt, der gjorde, at han kunne gå helt anonym blandt folk.”

FLYGTEDE OP PÅ TAGET

Anonym kan man nok ikke kalde Sir Derek Jacobi, om end hans ønske nok havde været anderledes. Som når han for eksempel fortæller, at ensemblet er idealet for ham, og at han altid har afskyet traditionen med at lade hovedrolleindehaverne modtage publikums hyldest alene.

”Jeg foretrækker at bukke samlet. Selvfølgelig er der nogen, der bliver nødt til at spille Hamlet. Men jeg afskyr virkelig, når det er et 'mig'. Hamlet er en ensembleforestilling. Det er et 'os' - en 'vi'-produktion. Jeg tror faktisk, det handler om, at skuespillere dybest nede er meget generte mennesker. Og ja, det er et paradoks, men ikke desto mindre, tror jeg, det er sandt.”

Eller når han fortæller om et af højdepunkterne i sin karriere:

”Det var i 1976. 'Jeg Claudius' var på sit højeste. En kæmpe succes. Hvilket jeg faktisk slet ikke havde forventet. Jeg blev bedt om at åbne et stormagasin i Danmark. Jeg var måske, hvad du ville kalde, en smule 'hot' på det tidspunkt. Det var som om, Beatles var i byen. Jeg blev nødt til at flygte op på taget for at komme væk!”

Salen griner af det bizarre scenarium. Som publikum får man en klar fornemmelse af, at Sir Derek Jacobi bevidst har klædt fortællingen i groteske gevandter. For vi må jo endelig ikke tro, at han ønsker at ophøje sig selv til andet, end han var og er.

DE BERØMTE ORD

Publikum på Portscenen i dag er en broget skare. Fra de ældre til de helt unge. Sir Derek Jacobi appellerer åbenbart bredt. Men måske mest til dem, der, som Jacobi selv, har tabt deres hjerte til teatret og teatrets væsen. For selv om den britiske skuespiller også har spillet med i et hav af tv- og filmproduktio-

ner, befinder han sig efter eget udsagn allerbedst i og omkring den levende optræden. I nuet. Og i takt med sine medspillere, modspillere og ikke mindst publikum.

Også selv om der var tre år af hans liv, hvor han ikke turde stå på en scene.

”Jeg spillede Hamlet i Sydney. Det var den sidste dag. En lørdags-matiné, og jeg stod i kulissen, mens jeg tænkte: Det er er, hvad de alle sammen venter på: ”To be or not to be.” Jeg sagde ordene til Ophelia, men samtlige porer i min krop åbnede sig. Jeg var rædselsslagen. Jeg stod ikke på en scene de næste tre år,” fortæller han.

Sir Derek Jacobi kom – heldigvis – tilbage. Med god hjælp fra kolleger.

”Jeg troede, mit teaterliv var et overstået kapitel. Men jeg kom tilbage. Til det sted, hvor mit hjerte er. Det er på teatret, hvor du folder dig ud.”

”To be or not to be.” Nok de mest berømte teaterord. Nogensinde. Publikum ved, de kommer. De holder vejret, og øjeblikket er magisk. Sir Derek Jacobi mener selv, han kan høre forskel på, hvordan publikum holder vejret. Hvordan de lyder, når de er stille.

”Der er lyden af kedsomhed. Der er lyden af, når rummet er for varmt. Og der er lyden af et begejstret publikum. Et publikum der sidder på kanten af stolene. Det er som om, skuespillere og publikum bliver ét. Aften efter aften. To be or not to be. Ja, jeg kan høre, de holder vejret. Jeg kan høre, de hvisker: ”Han sagde det. Han sagde det. Han sagde det”. Når lyden af stilheden fungerer, så er det en fantastisk lyd!”

UOPNÅELIGE LEAR

Hvor Hamlet er 'the great personality character', virker rollen som King Lear nærmest uopnåelig for Derek Jacobi.

”Når du spiller Hamlet, bliver du inviteret indenfor i 'Den klassiske klub'. Alle skuespillere ønsker jo at spille Hamlet på et eller andet tidspunkt i deres liv. Men King Lear? King

Sir Derek Jacobi fotograferet i Skuespilhuset flankeret af Michael Moritzen (tv.), der var moderator under mødet med den britiske skuespiller, og Derek Jacobis ægtefælle Richard Clifford (th).

Lear er et forsøg på 'the big one'. Det er det i hvert fald for mig. King Lear er som toppen af Himalaya. Rollen kan næsten ikke blive spillet. Luften er for tynd. For tynd til at man kan nå derop. Jeg bør spille den. Men kan jeg?"

Den adlede britiske skuespiller er 70 år gammel. Det er lang tid siden, han tog sine forældres tøj på og optrådte for gadens børn. De fleste ville nok sige, han havde bevist sit værd. Men Derek Jacobi tvivler selv. Respekten og ydmygheden over for sit livs rolle – eller over for sit fag i det hele taget – er et faktum. En livsbetingelse.

"Jeg har været så heldig. Velsignet med de muligheder jeg har fået i forhold til at arbejde, lære og udvikle mig. Og med King Lear, så tror jeg, at jeg egentlig altid har vidst, at jeg skal spille rollen. Jeg skylder det i forhold til den position, jeg har i dag. "

Publikum har forladt salen. Sir Derek Jacobi sidder på en sofa midt på scenen. Kroppen er vendt mod mig. Nysgerrig og åben over for personen foran ham og de spørgsmål, der måtte komme.

Hvad mener du med, at du skylder noget?

"Jeg bliver nødt til at betale tilbage, om man så må sige. Til mit fag. Og jeg må ikke fejle. Det har været så længe undervejs, men jeg er tæt på den rette alder nu. Jeg er bange. Men angst kan være en motivator. Det kan inspirere. Hamlet – du kan være nervøs for den rolle – men Lear? Lear er som 'den ukendte'. Det er en hårdere klatretur. For mig."

Efter et lille kvarter smiler han en anelse træt, og jeg afslutter interviewet.

Siger farvel og går en smule benovet derfra, mens jeg tænker: Jeg har mødt Claudius, Hamlet og 28 andre Shakespeare-roller og en kommende, uden tvivl fremragende, Lear: Sir Derek Jacobi. Nu er det mig, der er heldig! ■

SIR DEREK JACOBI

Sir Derek George Jacobi er født i 1938.

Læste historie på University of Cambridge, hvor han også spillede Hamlet flere gange.

Blev en del af Birmingham Repertory Theatre ved sin eksamen fra Cambridge i 1960.

Mødte her Sir Lawrence Olivier, der inviterede ham til at blive en del af National Theatre, hvor han endte med at være i 8 år og spille store roller som fx. Leartes i Hamlet og Cassio i Othello.

I 1976 kommer Derek Jacobis store offentlige gennembrud som Claudius i BBC's blockbuster tv-serie 'Jeg Claudius'.

Hans senere karriere byder på en årrække på The Royal Shakespeare Company, Broadway og West End samt en del tv-optrædener, hvor flere måske især husker rollen som Hitler i 'Mr. Pye' fra 1985.

Hele hans karriere har haft Shakespeare-roller i fokus, hvilket kan forklare hans gæsteoptræden i den amerikanske tv-serie 'Frasier', hvor han spillede Jackson Hedly – verdens værste Shakespeare-skuespiller. Rollen indbragte ham en Emmy.

De seneste år har stået på en lang række tv-serier og film. Han har fungeret som 'fortæller' i en lang række lydbogs-produktioner og alene i 2009 optræder han i ikke mindre end fem film.

Sir Derek Jacobi er gift med Richard Clifford. Parret blev gift efter at have været sammen i 27 år i marts 2006 – fire måneder efter registreret partnerskab blev tilladt i Storbritannien.

Parret bor i Leytonstone, London.

KAN TEATER GØRE EN FORSKEL I KLIMADEBATTEN?

PÅ TEATRET ZEPPELIN HAR VI VALGT AT GØRE 2009 TIL KLIMAÅR. INSPIRERET AF DEN BETYDELIGE DAGLIGE DOSIS KLIMASTOF FRA STORT SET ALLE MEDIER OG MED OMTANKE FOR MILJØET OG EN LYST TIL AT SKABE VEDKOMMENDE TEATER FOR BØRN FRA SYV ÅR LÅ KLIMATEAMET LIGE FOR.

Af Mie Brandt, kunstnerisk leder på Teatret Zeppelin.

■ Som det første formulerede vi en målsætning; vores klimaprojekter skal skabes i teatrets ånd og med teatrets virkemidler. Vi vil sandsynligvis stille de samme spørgsmål som børn bliver stillet overfor i skolen, på udstillinger, i medierne mv., men vores bidrag skal være visuelle og teatraliske.

Vi har valgt at lave tre projekter; en dramaworkshop om børn/unges drømme og forventninger til klimaet og fremtiden, en teaterforestilling frit over emnet og sidst, at levere "et eller andet" til Klimatopmødet i december. Vores ide er en tre-trins-raket, hvor det første projekt, U-topi-workshoppen, danner grundlag for det andet projekt, teaterforestillingen Klimatopia. Det er så meningen at det tredje projekt, stafetten til Klimatopmødet, skal udspringe af de to første projekter.

KLIMA OG UTOPI - EN DRAMAWORKSHOP

Vi begyndte i vinteren 2009 med at forberede klimaworkshoppen U-topi i samarbejde med Teater Camp X junior. Som det første dannede vi en fokusgruppe af børn, som vi stillede spørgsmål som;

- Hvad forventer jeg af fremtiden? Hvad drømmer jeg om? Hvad ligger bag mine behov?
- Er jeg parat til at tænke miljøaspektet ind i min dagligdag og ind i mine fremtidsplaner?
- Kan lysten til at skabe erstatte følelsen af afkald? Hvad gør mig glad – dybest set?

Fokusgruppens arbejde med dramaøvelser, samtaleøvelser og rollespil dannede grundlag for U-topi-workshoppens indhold og opbygning. Workshoppen varede fire timer og havde plads til 50 deltagere af gangen.

I et dramatiseret fremtidsværksted inviterede vi deltagerne med på en sanselig og dramatisk rejse, hvor klimaet var det overordnede tema. Ved hjælp af alle teatrets virkemidler undersøgte vi vores forestillinger og drømme om fremtiden gennem

rolle- og forumspil, lyd, lys, interviews, drama- og sanseøvelser mm. Deltagerne, som fra starten blev opdelt i tre grupper, gik fra rum til rum i en form for totalteater-koncept. På teatret havde vi bygget tre hovedrum; en solarium-lounge med sand og bagende sol, hvor en fantasirejse indlæst på mp3'ere bragte deltagerne til en fjern planet, et genbrugsværksted med opgaven; skab en nyttig opfindelse til fremtiden, og et rollespilsrum hvor deltagerne med egen krop og i fællesskab skabte still-billeder på deres drømme og forventninger til fremtiden. Workshoppen kulminerede i et fælles møde, hvor alle tre grupper præsenterede deres opfindelser og still-billeder for hinanden. Til sidst blev alle deltagerne erklæret for Klimaagenter og sendt ud i virkeligheden med en opfordring til, at fortælle alle og enhver om deres oplevelser og holdninger til emnet.

Workshoppen var en stor oplevelse at afvikle, og den direkte kontakt med 'publikum' blandet med fiktionen var som en rigtig fed teateroplevelse. Vi har modtaget takkebreve fra skolerne med "tak for forestillingen", og det er jo interessant, at en workshop kan opfattes på den måde.

KLIMATOPIA - EKSPEDITION I FREMTIDENS TJENESTE

En hel del klogere på børn og unges drømme og forventninger til fremtiden gik vi ombord i de indledende øvelser til skabelsen af efterårets teaterforestilling 'Klimatopia'.

Vi besluttede meget hurtigt, at denne forestilling skulle 'devises' frem, lidt i tråd med workshoppens tilblivelse. Det her stof er i den grad afhængig af de involveredes egne tanker og følelser – enhver form for løftede pegefingre og tørre facts bliver moraliserende og dødkedeligt, og det er ikke det, teatret kan og skal.

Til 'Klimatopia' samlede vi et hold af skuespillere, lyd- og lysteknikere, en forfatter, en instruktør og en scenograf, og stillede dem nogenlunde de samme spørgsmål som vores

Fra Teatret Zeppelin's KLIMATOPIA med bl.a Julie Riis og Rene Benjamin Hansen. Foto: Bjarne Stæhr

børnefokusgruppe var blevet stillet overfor.

Vi begyndte med at studere et utal af film og artikler om fremtid og klima, og uanset hvad vi så og læste, så vendte vi hele tiden tilbage til science fiktion genren. Her var det muligt at skabe en visuel og fuldstændig opdigtet forestilling om fremtiden. Vi overvejede selvfølgelig også at skabe en skøn utopi, men det er ikke særlig dramatisk eller troværdigt, medmindre man lader utopien dække over – ja, en dystopi.

Vi havde premiere på 'Klimatopia' den 4. oktober, vores andet projekt. Det var enormt så meget energi, der var i arbejdsrummet under processen. Hver dag kom der nyt materiale til, avisartikler, indslag fra nyhedsudsendelser mv. Selvom vi har skabt en fiktion, har vi ikke på noget tidspunkt lukket af for virkeligheden, men netop inddraget den, fordi vi ønskede at være 100 procent i synk med de aktuelle debatter og fakta på området. 'Devising'-metoden er et perfekt arbejdsredskab til det kaotiske emne, som utopi er - alle medvirkendes udsagn og tanker er i spil, og det giver en enorm skabertrang og selvrefleksionslyst.

Vi besluttede på et tidligt tidspunkt, at scenografien udelukkende skulle skabes af genbrugsmaterialer, og det har vi ikke fortrudt. Det har givet et meget autentisk og udtryksfuldt udtryk fuld af levet liv og historier.

Forestillingens ramme er året 2076 – 26 år efter Den store Oversvømmelse. Livet leves i øbygder, på bjergtinder og i vandoverfladen. Pigen Anemone er på klasseudflugt til den anerkendte forskningsstation Klimatopia, hvor førende forskere arbejder med klimatilpasning. Da klassen tager hjem fra dagens udflugt, bliver Anemone tilbage som uindbudt gæst. Her møder hun drengen Storm, som har boet på forskningsstationen hele sit liv, og som ikke kender til verden udenfor Klimatopia.

Tredje og sidste del af raketten som skal afslutte vores klimaår; at give et eller andet videre til Klimatopmødet, arbejder vi i øjeblikket på. Vi ved ikke, hvad vi kommer med, men en ting er sikkert; Zeppelin kommer med noget fra teatrets verden og meget gerne i samarbejde med andre teatre..! ■

'Klimatopia' spiller frem til den 13. november på Teatret Zeppelin og gæstespiller i februar 2010 på Odense Teater. Læs mere på www.zeppelin.dk

TEATRET ZEPPELIN

Teatret Zeppelin er et lille storbyteater på Vesterbro støttet af Københavns Kommune.

Zeppelin åbnede som københavnsk familieteater i 1994 og henvender sig til skoleklasser og familiepublikum fra 7 år og opefter.

Teatrets speciale er ny dansk dramatik og nydramatiseringer af store børnebogsklassikere skræddersyet til målgruppen.

I BOGEN 'STEMMEN I KROPPEN' SKREVET AF SKUESPILLER ULLE BJØRN BENGTSOON OM DEN TYSKE SKUESPILLERINDE OG BRECHT-FORTOLKER SONJA KEHLERS STEMMEØVELSER, FORSØGER HAN AT BREDE METODEN UD TIL EN BRED VIFTE AF MENNESKER.

■ Sonja Kehler skabte øvelserne til skuespillere og sangere, så de kunne fortolke den tyske dramatiker, digter og instruktør Bertolt Brechts komplekse tekst- og udtrykssprog. Bogen 'Stemmen i kroppen' om hendes øvelser, henvender sig til en bred skare af mennesker, der arbejder med stemmen og kroppen. Her interviewer bogens forfatter Ulle Bjørn Bengtsson Sonja Kehler om metoden.

Hvornår opstod din stemmemetode?

Den opstod faktisk allerede på skuespillerskolen, hvor jeg lærte Ilse Loesch at kende. Hun var gammel elev af Rudolf Laban, og hos hende lærte jeg mange øvelser om spænding og modspænding i kroppen, sensibilitet i alle retninger, dybde åndedrættet, at ånde med ryggen, at ånde med siderne, spænding der når ud over fingerspidserne. At man, når man stræber i én retning, også altid stræber i den modsatte retning – og dermed er i balance. Senere stødte jeg også på yoga og calanetics og var gennem de store forestillinger altid sammen med dansere. Så jeg har danset rigtig meget i mit liv.

Da jeg på et tidspunkt blev sendt til en bestemt slags stemmeterapi, lærte jeg 'mo'-lyden (meget anvendt lyd i Sonjas metode, red.) at kende. Og det gjorde, at jeg efter ti dage var klar igen. Men lægen sagde til mig, at mine stemmebånd var så svage, at jeg ikke engang kunne blive lærer. Det var for mig et 'hallo'-signal: Sonja du må begynde at bruge din krop for at skåne dine stemmebånd. Det er dine svageste muskler, og du har nok af andre, som du kan anvende i stedet.

Hvad oplever dine elever, når de laver øvelserne?

De mærker, at de ånder for højt. De mærker, hvad ryg-åndedræt og flanke-åndedræt er. Jeg giver dem mit ekstreme dybde åndedræt. Og så kan de allerede kombinere og lave artisterier på 1. året, hvor de synger franske sange. Hvor de laver vejrmøller og synger videre, eller de laver håndstand og kraftspring, og tonen sidder højt og præcist. Der er ingen forstyrrelser i tonen, selvom de bevæger sig ekstremt.

Der anvendes forskellige lyde i din metode.

Hvor kommer de fra?

Vip-vap-vup-vap (øvelse fra 'Stemmen i kroppen') anvendes f.eks. af tubaister. Jeg har længe haft en i mit orkester, som jeg har spillet rigtig mange koncerter med. Han øvede sig i at holde tonen konstant. Som tubaspiller må det ikke høres, at man trækker vejret, og derfor er det vigtig at lave forskellige ekspressive lyde, så man gennem øvelse med ryg-, flanke- og dybde-åndedræt lærer gennem halvt åben mund at tale uden på noget tidspunkt at blive forpustet. Og uden at det kan høres, at man trækker vejret. Hvis man selvfølgelig vil benytte vejtrækningen som udtryk, kan man gøre det. Men det må ikke ske, fordi du kommer i åndenød.

Det er ligesom en danser, der står ved sin stang hver dag flere timer for at holde sine ben eller hele kroppen smidig. Sådan er det med også med stemmeøvelserne, at når man engang har lært dem, skal de holdes ved lige. Jeg laver stadig øvelserne to gange om ugen. Så åndedrættet bliver ved med at være dybt i kroppen. Alle frustrationer, alle psykiske kvaler sætter sig i kroppen, så man ikke længere har kontakt med sit center.

Betyder det, at også mennesker, der ikke nødvendigvis skal bruge stemmen professionelt kan få udbytte af øvelserne?

Ja, til at leve sundere! Og også når man skal tale – skuespillere, der skal lave en lang monolog for eksempel.

Kan også mennesker, der vil træne deres krop anvende metoden?

Ja, dansere for eksempel!

Kan du forklare hvad din metode består af?

At jeg benytter den kropslige centerfornemmelse, som man også anvender i kampsport. Og kroppens enhed. Helhed. Det lyder meditativt, men er kropsligt meditativt. Det betyder bare at lytte ind i sig selv og lægge mærke til, at nu bevæger jeg min højre finger, og min venstre finger hænger ved telefon-

røret. Hvordan føles det? Min venstre finger er mere varm... altså 'nervekostumets' følsomhed. Det var udgangspunktet. Hvordan føles det på ydersiden af min underarm fra albuen til fingerspidserne. Mens jeg taler, reagerer min arm.

Og hvordan foregår det med stemmen?

På samme måde. Den reagerer på tanker, altså i sammenhæng med fortolkning. Når man laver øvelserne fra bogen, er man egentlig i en 'nul-tilstand'; hvilke muskler anvender man, og hvordan føles det? Kroppens resonans. Kroppens gennemtrængelighed. Ryggen og siderne der vibrerer. Der igennem opnås kraftfuldhed uden at spænde op eller presse.

Hvad er for dig essensen af skuespilarbejdet i én sætning?

(Sonja ler...) At have det sjovt på scenen og at glæde publikum...selv når det er en tragedie. Og frem for alt ikke at vise publikum, hvor svært det er at spille teater. Det er ikke mig. Det er heller ikke mig, med 'natur'-tårer på scenen. Jeg vil have, at publikum skal græde. Ikke at jeg græder. ■

'Stemmen i kroppen'
Af Ulle Bjørn Bengtsson
Kastaniehøj Forlag

SONJA KEHLER

Født i Haldensleben, Tyskland i 1933. Uddannet skuespillerinde på Theaterhochschule Leipzig, Tyskland, i årene 1955-58. Arbejdede i årene herefter fast på forskellige teatre. Fik i 1967 statsradioens særpris og fik tilnavnet 'den syngende skuespillerinde'. Fra 1971 optrådte Sonja Kehler som Lieder-sangerinde med sine egne sang-programmer. Blev gennem sine Brecht-fortolkninger kendt for med sin usentimentale og lettere distancerede tilgang, at videreføre den 'talesang', som Lotte Lenya havde gjort til normen. Har udgivet mere end ti lp'er/cd'er med Brecht-fortolkninger og Lieder. Sidste år udkom 'Sonja Kehler singt Brecht' med sange fra 1972-78.

Som underviser har hun været aktiv i Danmark fra 70'erne og i næsten 20 år været fast gæstelærer på Skuespillerskolen ved Odense Teater.

Sonja Kehler er stadig aktiv optrædende, instruktør og underviser både i Danmark og internationalt.

ULLE BJØRN BENGTSOON

Uddannet skuespiller i 2001. Har arbejdet som teater-, performance- og filmskuespiller i en række sammenhænge. Forsanger i rockbandet 'Rod'. Har virket og optrådt som rock- og visesanger, både som solist og i en lang række bands siden 1989. Han har udgivet en række cd'er, senest i år med hårdrockbandet 'Rod', hvor han også er tekstforfatter. Udover stemmearbejdet underviser Ulle Bjørn Bengtsson i kropsbevidsthed, dramatik og præsentation.

Læs mere: www.ullebjornbengtsson.dk

*Frost / Dansk Danseteater
Foto af Nelson Rodriques-Smith*

*Lucia di Lammermoor på Den Kongelige Opera.
Foto Thomas Petri*

DET ARBEJDER DSF MED I 2009/2010

BESTYRELSEN HAR VEDTAGET ET ARBEJDSPROGRAM FOR DET KOMMENDE ÅR.

Af Pia Møller Munksgaard, pmm@skuespillerforbundet.dk

Arbejdsprogrammet indeholder de ekstraordinære opgaver, som bestyrelsen prioriterer i den kommende periode. De daglige opgaver med rådgivning, kontrakter, overenskomstforhandlinger, rettigheder, kommunikation, kurser osv. er ikke medtaget i arbejdsprogrammet.

Det samme gælder akutte indsatsområder, som f.eks. arbejdet med at få taget teaterbesparelserne ud af finanslovsforslaget. Et arbejde som både bestyrelsen og sekretariat bruger mange kræfter på i øjeblikket.

FORTSATTE PROJEKTER

En række projekter, som allerede er i gang, arbejdes der videre med i den kommende tid. Det gælder f.eks. forbundets struktur og afsøgningen af mulighederne for at flytte til et større forbundshus med flere faciliteter for medlemmerne.

Også arbejdet med at skabe retningslinjer eller 'best practice' for castere/agenter fortsætter i den kommende periode. Det samme gælder styrkelsen af ophavsretten af still-billeder.

Et andet arbejde som DSF i de kommende år vil prioritere er rådgivning af medlemmerne omkring selvstændig virksomhed. Både de medlemmer, der aktivt vælger denne status til, og de medlemmer, som uforvarende af a-kassen bliver kategoriseret som selvstændige – imod deres egen vilje. Forbundet arbejder også løbende på at sikre, at a-kassen og jobcentrene administrerer rådighedsreglerne på en måde, som medlemmerne kan leve med.

DSF arbejder fortsat intensivt med ligebehandlingsområdet. I øjeblikket er Ligebehandlingsudvalget på turne til uddannelsesinstitutionerne rundt omkring i landet. Udvalget vil senere fortælle i Sceneliv, hvad de har fået ud af disse dialogmøder. Desuden deltager udvalget aktivt i en række møder og arrangementer om ligebehandling.

Bestyrelsen vil i den kommende tid tage beslutning om, hvad der skal ske med resultaterne af den lønundersøgelse, som DSF gennemførte før sommerferien. Problemet er, at svarprocenten inden for de fleste kategorier er for lav til, at resultaterne er rigtig brugbare i statistisk form. Men det udelukker ikke, at de kan bruges i den rådgivning, som medlemmerne får i sekretariatet omkring kontrakter og løn. Det vil vi fortælle mere om i et kommende nummer af Sceneliv.

KOMMUNIKATION

Et af de væsentlige arbejdsområder i den kommende periode er fortsat kommunikation – både til medlemmerne og til omverdenen. Formanden og bestyrelsen arbejder på at blive mere synlige i medlemskredsen, bl.a. ved at komme mere ud på arbejdspladserne.

DSF vil fortsat bruge væsentlige ressourcer på pressearbejde og lobbyarbejde over for politikere og andre organisationer. For at understøtte dette arbejde, er det målet nogle gange om året at få udarbejdet undersøgelser af relevante emner. Det kan f.eks. være medlemmernes holdning til forskellige ting eller teatrenes tilstand.

En ny hjemmeside – evt. med et intranet for medlemmer, hvor der kan debatteres i et lukket forum – står også højt på bestyrelsens ønskeliste. De første skridt er taget med afholdelse af en række fokusgrupper, hvor medlemmer har haft lejlighed til at komme med deres meninger. Målet er at få en hjemmeside, der både opfylder medlemmernes behov for information og samtidig afspejler den hverdag, som skuespillere, sangere og dansere har. ■

Hvis du har spørgsmål til bestyrelsens arbejdsprogram, så kontakt formand Katja Holm, næstformand Rasmus Hammerich eller et andet medlem af bestyrelsen.

BESTYRELSE KONSTITUERET

DSF's bestyrelse har konstitueret sig og valgt næstformand for den kommende periode.

På www.skuespillerforbundet.dk kan du se, hvem der er formand for de forskellige udvalg under DSF og udvalgenes sammensætning.

Rasmus Hammerich er af bestyrelsen valgt som næstformand. Bestyrelsen har efter et ønske fra formanden valgt at opprioritere næstformandens rolle. Det betyder mere arbejde til næstformanden, som derfor også aflønnes med et mindre beløb.

Næstformanden er fast sparringspartner for formanden i perioderne mellem bestyrelsesmøderne, og han kan overtage forskellige forpligtelser, f.eks. møder og rejser, når formanden er forhindret.

HVORNÅR ER EN AFTALE EN AFTALE?

SELV OM MUNDTLIGE AFTALER ER BINDENDE, ER DET STADIG VIGTIGT AT FÅ TINGENE PÅ SKRIFT, NÅR DU FORHANDLER MED EN ARBEJDSGIVER.

Af Mikael Waldorff, mw@skuespillerforbundet.dk

Dansk Skuespillerforbund får dagligt henvendelser fra medlemmer, som har været i kontakt med arbejdsgivere, der har ytret ønske om at benytte dem i en teaterforestilling, i en tv-produktion eller lignende. Medlemmet kan være af den opfattelse, at parterne har indgået en aftale om ansættelse, men ofte viser det sig, at en endelig aftale ikke er indgået i lovens forstand. Dette kan medføre, at man står tilbage uden en forventet ansættelse, og det kan være svært for forbundet at hjælpe medlemmet.

MUNDTLIGE AFTALER

Mundtlige aftaler er bindende efter dansk lov. Men hvornår er en aftale egentlig en aftale?

I teater- og filmbranchen er det helt almindeligt at der er en fase med forespørgsler og hensigtserklæringer – men for at man kan sige, at der er en bindende aftale, så skal indholdet være konkret (f. eks. om ansættelsesperiode og løn) eller på anden måde være forpligtende. Samtidig vil det være afgørende om det kan dokumenteres, at der er indgået en mundtlig aftale.

Det er i både kunstnerens og arbejdsgiverens interesse, at der er klarhed over, hvornår en aftale er indgået. En skuespiller skal ikke kunne hænges ud for 'aftalebrud', hvis realiteten er, at man ikke har kunnet nå til enighed om lønnen. Omvendt kan man ikke hævde at have et engagement, hvis der er kommet en forespørgsel fra et teater, om man eventuelt er ledig i en bestemt periode.

KONTRAKTEN

Der kan ofte være tale om et længere forløb, hvor man prøver at lave en aftale. Det er vigtigt at kunstneren – når han eller hun har brug for en endelig bekræftelse på ansættelsen – får en skriftlig aftale. Det kan være en kontrakt, men det kan også være en mail, som klart fortæller, hvad man er enige om. Det er i hvert fald vigtigt at gøre dette, inden man eventuelt siger nej til andre engagementer.

Alt dette understreger vigtigheden af skriftlige aftaler – helst i form af en endelig kontrakt.

I forbundet møder vi eksempler på, at medlemmer har udført arbejde, uden at have fået en kontrakt.

Dette bør man aldrig gøre, da det kan være særdeles vanskeligt efterfølgende at håndhæve sine rettigheder med hensyn til løn m.m. ■

NÅR DU INDGÅR KONTRAKT, SÅ HUSK:

- Hvis du mener at en arbejdsgiver trækker tiden ud i en forhandling, så bed om at få noget på skrift.
- Sørg altid for at få mundtlige aftaler bekræftet via mail eller en kontrakt.
- Sørg altid for at få en underskrevet kontrakt, inden du starter på et job.
- Kontakt Dansk Skuespillerforbund, hvis du føler dig usikker på, om du har en aftale med en arbejdsgiver.

VIL DU LEDE AMATØRER I FRI LUFT..?

"Vi" er Sønderjysk Forsøgsscene, og vi har brug for en instruktør med både nerve og overblik.

Du skal være med til at søsætte to frisludspil i Sønderjylland, og foruden ca. 40 amatører på hvert spil, skal du kunne samarbejde med musikere og de mange frivillige, der sikrer forestillingerne lys, lyd, scenografi, kostumer osv.

Du kan regne med ansættelse fra begyndelsen af marts til premiererne medio juni 2010.

Vil du vide mere, kan du kontakte Dorte Uth Brodersen, tlf. 74 66 98 80 (aften og/eller weekend).

Vi skal have din ansøgning senest den 13. november 2009 og den skal stiles til:

Sønderjysk Forsøgsscene

v/ Dorte Uth Brodersen, Ørslevvej 14, Ll. Hellevad, 6230 Rødekro

AM-BIDRAG PÅ RETTIGHEDSPENGE

Formanden for Dansk Skuespillerforbund Katja Holm og andre repræsentanter for kunstnerne kom i begyndelsen af oktober med kritik af, at skatteudspillet fra Socialdemokraterne og Socialistisk Folkeparti ikke rettede op på den skærpelse af beskatningen af royalties og andre rettighedsmidler, som regeringen fik gennemført i foråret.

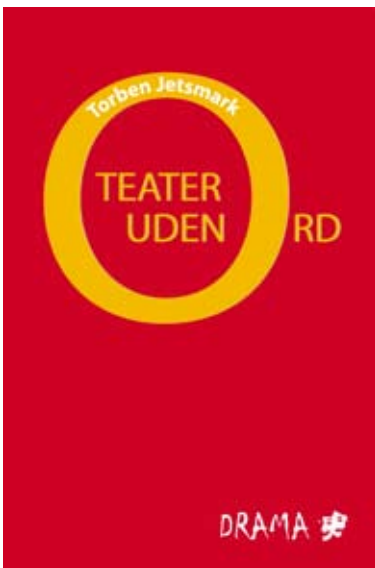
S og SF inviterede på den baggrund kunstnerorganisationerne til et møde, som blev afholdt den 9. oktober.

Det var desværre ikke muligt at få S og SF til at love ændringer af deres skatteudspil.

Men der var på mødet enighed om at indlede en dialog om de problemer, som kunstnerne generelt har. Her vil ikke kun skatteforhold blive drøftet, men også arbejdsmarkedsvilkår – ikke mindst dagpengeregler – og kulturpolitiske spørgsmål.

MW

HVIS IDÉKASSEN ER TOM

Torben Jetsmark: 'Teater uden ord'
Forlaget DRAMA, 165 sider

I forordet til Torben Jetsmarks bog 'Teater uden ord' skriver han, at den er tænkt som en inspirationsbog – og hvis man holder sig det for øje er det en imponerende samling situationer, sketches og ideer til forestillings forløb, der her bliver serveret for en.

Det er en bog hvor dramalederen kan finde inspiration til såvel klovnesekvenser som mere klassiske Commedia Dell Arte optrin – der er tænkt som springbræt til en videre bearbejdning.

Bogen er opdelt efter antallet af medvirkende aktører – står man med en gruppe på fem og mangler en i gang sættende ide, er det hurtigt at slå op om der er forslag man kan bruge.

Det er tankevækkende at der er ikke tidligere er nogen der er kommet på den tanke at lave en sådan samling. En god bog at have ved hånden, hvis man pludselig er kommet til kort og 'idekassen' er tom.

Torben Jetsmark er en praktisk teatermager, der har lang og stor erfaring inden for undervisning af drama, specielt masker har han et livslangt og kærligt forhold til. Så arbejder man med masker, er denne bog et must.

For enhver, der laver teater, er det en dejlig lille bog at sidde og bladere i og lade sig inspirere af – den har været fast inventar på mit natbord, specielt har jeg nydt Comedia stykkerne. Torben er en mand der kan sin Comedia og har stor viden om det klassiske teater og dets virkemidler - han har skrevet en håndbog, som enhver der arbejder med drama og teater kan få noget ud af. ■

Torkild Lindebjerg, skuespiller/instruktør

DEBATINDLÆG:

AUDITION-TAK

En varm tak til musicaludvalget for deres sang-audition i foråret.

Jeg – og mange andre – deltog med stor glæde og nød den flotte, varme atmosfære, som I og jeres hjælpere samt alle teaterlederne, der sad og lyttede på, havde skabt på Hippodromen.

At deltage blev en fornøjelse – og i mit tilfælde bar det frugt og gav engagement.

Det nytter altså at møde op til auditions.

Så flere åbne auditions tak! Gør dem til en tradition. Åbne auditions bygger en venskabelig, inspirerende bro fra os til landets teaterchefer og minder dem på en festlig men blidt insisterende og værdig måde om, at vi findes.

Åbne auditions kan åbne døre. ■

Tak og kærlig hilsen
Birgitte Bruun

WIFT OG DANSK SKUESPILLER FORBUND SÆTTER FOKUS PÅ FORHANDLING OG LIGELØN BLANDT SKUESPILLERE.

DEBATAFTEN TIRSDAG D. 10. NOVEMBER 2009 KL. 18.30
I TEATERSALEN PÅ SKT. KNUDSVEJ 26, FREDERIKSBERG.

Kvindelige skuespillere tjener mindre end deres mandlige kollegaer.

I 2007 offentliggjorde Rambøll Management en løn analyse med fokus på ligeløn blandt Dansk Skuespiller Forbunds medlemmer. Analysen viste, at der er markant forskel på, hvad de mandlige og kvindelige medlemmer af DSF tjener: 61% af kvinderne tjener under 200.000 kr. om året, mens dette kun er tilfældet for 44% af mændene.

- Hvorfor tjener mandlige skuespillere stadig så meget mere end deres kvindelige kollegaer?
- Hvordan skal lønnen i de kreative fag overhovedet måles?
- Hvem har ansvaret for at der skal opnås ligeløn og ligebehandling af kønnene i denne branche?

Dette arrangement er tænkt som en debat om, hvordan vi forbedrer vilkårene i en branche, hvor man, som i alle andre brancher, burde strække sig mod at opnå ligeløn og ligebehandling mellem kønnene.

Der vil være et panel bestående af blandt andre skuespiller Iben Hjejle, formand for DSF Katja Holm, skuespiller agent Laura Fauerschou fra Team Players og producer Rasmus Thorsen fra Cosmo Film.

Aftenens ordfører er Annie Worsøe.

Mød op til en spændende aften og vær med til at bidrage til debatten.

TILMELD DIG STRAKS – FRISTEN ER 9. NOVEMBER!!

FORHANDLING – MED FOKUS PÅ KVINDER

Forskning viser, at kvinder skal kæmpe hårdere for et godt resultat, end deres mandlige kolleger, når de forhandler f.eks. løn. Også DSF's egen undersøgelsen 'Løn og Køn' viser, at kvinderne selv synes, at de har det sværere i forhandlingssituationen end mændene. Vil du blive bedre, mere strategisk, konstruktiv og robust, når du forhandler? Så meld dig til DSF's

Forhandlingskursus med fokus på kvinder

Det er en gentagelse af kurser fra foråret 2009. Mænd er også velkomne på kurset, men ved evt. overtegning, vil kvinder blive foretrukket.

Underviseren er også denne gang Malene Rix, selvstændig konsulent og forfatter til bogen *Når kvinder forhandler – på arbejde og privat*.

Følgende temaer indgår i kurset:

- Definition på forhandling – hvornår forhandler man og hvilke elementer indgår i den proces?
- Forhandlinger med modstand – hvad gør man, når modparten bare siger nej?
- Tid og påvirkning i forhandling – hvornår og hvordan får man maksimal indflydelse på en forhandling? Før, under, efter?
- Køn og forhandling – hvornår påvirker køn en forhandling, og hvilke konsekvenser har det for mænd og kvinders måde at forhandle på? (OBS: kun ved kursus med udelukkende kvindelige deltagere)

Tid: Søndag den 15. november fra kl. 12.00-16.00

Sted: Forbundshuset, Sankt Knuds Vej 26, 1903 Frederiksberg C

Pris: 100 kr. / Tilmeldingsfrist: mandag den 9. november 2009

RUNDE FØDSELSDAGE RESTEN AF ÅRET

Mikhail Belinson	50 år 8. november	Bent Warburg	70 år 5. december
Wenche Barfoed	50 år 19. november	Helge Scheuer	85 år 6. december
Elise Landsy	85 år 24. november	Lis Löwert	90 år 7. december
Sola Braga	50 år 1. december	Morten Grunwald	75 år 9. december
Torben Zeller	60 år 4. december	Ernst Sondum Dalsgard	50 år 9. december
		Annette Havemann Linnet	50 år 26. december

TÆT PÅ VANDET OG LUFTHAVNEN.

Fra d. 1. nov. 2009 lejer jeg min lille hyggelige lyse 1 vær. lejlighed ud i op til 2 år, der ligger i grønne omgivelser. Den er på 33 kvm. Med en stor altan, godt spisekøkken og badeværelse, og et kælderrum. Der er indbygget en seng. Skal ses.

Ejerforeningen er meget velfungerende. Der er et stort fælles vaskeri, cykelkælder, og en god vicevært. Lejligheden ligger på Kastruplundgade 56, 1 mf. 2770 Kastrup. Ca. 2 min til metroen og bus, ca. 10 min til vandet og lufthavnen, og der er gode indkøbsmuligheder.

Jeg lejer den ud, da jeg selv er flyttet til Århus. Huslejen er 4.500,-kr Plus 500,-kr i el/varme og 200,- på et vaskekort, der hører til lejligheden. I alt 700,- i forbrug. Depositum er 3 md. Husleje. Kontrakt efter lejeloven.

Send en mail til nynnekaren@hotmail.com hvis du er seriøst interesseret.

Mange gode hilsner, Nynne Karen Nørlund

LEJLIGHED I SPANIEN

Lejlighed til leje i Spanien (Almuñécar, 80 km øst for Malaga) i perioden 15. december 2009 til 15. april 2010. 2 værelser m. 4 sovepladser, køkken, bad, stor altan lige ud til Middelhavet. 1.000 kr. pr. uge (Påske dog 2.000 kr.) plus 3 Euro pr. dag for gas/lys.

Henvendelse:

Grethe Mogensen

32 53 92 16/20 16 98 97, eller
e-mail: grethemogensen@mail.dk

TEATER MOMENTUM SØGER KUNSTNERISK ENSEMBLELEDER

VOLUME 4.0. SÆSON 2010/11

Ansøgningsfrist 15/11 2009.

Se hele opslaget på www.teatermomentum.dk

DANSEINSTRUKTØR SØGES!

Vi søger en danseinstruktør til vores danseskole Let's Dance i Århus. Du kan enten være uddannet danser, musicalperformer eller andet, bare du er god til at undervise. Vi kan p.t. tilbyde imellem 2 og 12 timer om ugen, med start 4. januar 2010.

Mere info på www.letsdance.tv

For yderligere spørgsmål kontakt Marianne Eihilt på marianne@letsdance.tv

BERLINER LEJLIGHED

Udlejes: Lys 4. sals lejlighed på 50 m², lige midt i centrum af Kreuzberg 36. Indeholder: 2 vær, spisekøkken, karbad, vaskemaskine og Internet. Udlejes billigt i kortere eller længere perioder.

Henvendelse: Rasmus Munch / munch.rasmus@gmail.com

SANGUNDERVISNING

Engageret og fagligt kompetent sangundervisning tilbydes i Kbh. K. Optrådt i 20 år, undervist 21 år – bl.a. autoriseret i Komplet Sangteknik (Cathrine Sadolin).

Ring til Rikke Duelund 24 25 78 39 / rikkeduelund@mail.dk / www.rikkeduelund.dk

I ANLEDNING AF ANEMONE TEATRETS 25 ÅRS JUBILÆUM INVITERER VI TIDLIGERE ANSATTE OG VENNER AF TEATRET TIL RECEPTION KL. 15 – 18 (KONCERT KL. 16.30).

Mange hilsner Albert og Lisbet,
Anemone teatret, Suhmsgade 4,
1125 København K, tlf. 33 32 19 49

FORSØGSSTATIONEN

ET VÆRKSTED FOR PROFESSIONEL SCENEKUNST

åbner for medlemmer 2. november 2009.

Læs mere på www.forsogsstationen.dk eller kig forbi den gamle Boulevard Bio på Sønder Boulevard 81, 1720 Kbh. V.

Åbent Hus fredag d. 30. oktober 2009 kl. 16 – 20.

Her kan du høre om idéen bag ForsøgsStationen

Åbningstid: Mandag – Fredag kl. 9-13
mail@forsogsstationen.dk
Tlf. 38 79 38 28

SOMMERHUS NÆR SKAGEN UDLEJES

Totalrenoveret husmandssted på 124 m², ligger ud til åbne marker og 2 km fra vandet udlejes på ugebasis. Brændeovne / vaskemaskine og tørretumbler.
Pris kr. 3.000,- pr. uge **inkl. forbrug.**

Henvendelse:

Torben Sekov. Tlf.: 40 11 60 46

**TAG EN PAUSE I
DSF'S SOMMERHUSE**

**TJEK HUSENE PÅ
HJEMMESIDEN**

www.skuespillerforbundet.dk

SCENELIV

SCENELIV udgives af Dansk Skuespillerforbund og udkommer 10 gange årligt.
Oplag: 3300 eks.
Abonnement: 425 kr. p.a.

MAGASINET SCENELIV

Dansk Skuespillerforbund, Sankt Knuds Vej 26,
1903 Frederiksberg C.
Telefon: 33 24 22 00
Fax: 33 24 81 59, man.-fre. 9-12 og 13-15.
dsf@skuespillerforbundet.dk
www.skuespillerforbundet.dk

Artikler, læserbreve o.lign. sendes til:
pmm@skuespillerforbundet.dk
Redaktion: Pia Møller Munksgaard, Katja Holm (ansv.).
Tryk: KLF Grafisk Hus. Grafisk design: bilgrav-bilgrav.

ANNONCEPRISER & FORMATER (B X H)

Helside annonce	(170 x 270)	kr. 9.000
2/3 side annonce	(170 x 192)	kr. 6.000
1/2 side annonce	(170 x 133)	kr. 5.000
Top-annonce	(170 x 60)	kr. 2.000
VISITKORT-annonce	(112 x 30)	kr. 600
Medlemsannoncer	(112 x 30)	kr. 300

Annoncemateriale skal afleveres reproklart, digitalt på CD eller mail i pdf-format. Alle priser tillægges moms og evt. farvetillæg.
Særlige annonceønsker: Kontakt Tine Fangel - tlf. 33 24 22 00

DSF'S BESTYRELSE 2009/10

Katja Holm (formand), Laura Bro, Julie Carlsen, Peder Dahlgaard, Christian Damsgaard, Mette Frank (suppleant), Rasmus Hammerich, Lars Huniche (orlov), Ole Jacobsen (suppleant), Laura Kold, Lars Lippert, Johannes Mannov, Hassan Preisler, Ina-Miriam Rosenbaum, Jacob Stage, Pernille Sørensen

DSF'S SEKRETARIAT

Formand: Katja Holm
Direktør: Mikael Waldorff
Kommunikationschef: Pia Møller Munksgaard
Bogholder: Lis Jespersen
Regnskabsfører: Heidi Holm Madsen
Juridiske konsulenter: Maj Hagstrøm og Nanna Klingsholm
Forbundsjurister: Berit Lassen og Magnus Homann Poulsen
Socialkonsulent: Nanna Møller
IT-manager: Sengül Kaya
Kursus- og Legatsekretær: Karin Iversen
Sekretær for formand og direktør: Tine Fangel
Omstilling/Sekretær: Hanne Arlund

FILMEX' SEKRETARIAT

Jette Rydder og Kristine Staffeldt

*KOLDT PRODUKT på Odense Teater
med bl.a. Natali Vallespir Sand.
Foto: Odense Teater*

DECEMBER DEADLINE: 16. NOVEMBER

OPERACHEF GÅR TIL FILMEN

LÆS OM KASPER HOLTENS IDEER OG OVERVEJELSER I FORBINDELSE MED TILBLIVELSEN AF HANS KOMMENDE OPERAFILM 'JUAN'.

LÆS OGSÅ MINITEMA OM AT DRIVE SELVSTÆNDIG VIRKSOMHED SOM TIDLIGERE BLEV UDSDUKT FOR AT GØRE PLADS TIL ARTIKLER OM BESPARELSERNE I FINANSLOVSFORSLAGET.

HVOR ER ANSVARSFØLELSEN?

I slutningen af september stod den legendariske britiske skuespiller Sir Derek Jacoby på Portscenen i Skuespilhuset. Han var inviteret af Dansk Skuespillerforbund til en to timer lang 'spørgsmål-svar' session, hvor han fortalte om sit liv og sine betragtninger om skuespilkunsten.

Vi var rigtig mange, der mødte op og hørte dette inspirerende menneske tale.

Han fortalte mig, at han ofte bliver bedt om at give ét råd til unge mennesker, der gerne vil være kunstnere. Efter års overvejelser er han kommet frem til følgende svar: "If you want to be an artist, don't! If you need to be an artist, do!"

Jeg synes i virkeligheden, det er en ganske smuk sætning. Specielt i disse X-Factor tider, hvor det at være kendt måske er det primære behov – snarere end et grundlæggende behov for at videregive noget til publikum.

Men stemmer de praktiske rammer og muligheder så overens med de professionelle kunstneres behov for at udtrykke sig og fortælle en historie til publikum?

Jeg kommer med et eksempel fra virkelighedens verden – nærmere bestemt København og Frederiksberg.

NYAVENY_: den nye åbne scene for de frie teaterprojekter, der blev til som en nødløsning for en enkelt sæson, da Kanonhallen blev indlemmet under Republique.

Iværksat og tovholdt af Mammutteatret og støttet af Københavns Teater og Scenekunstudvalget. Hatten af for, at der blev reageret hurtigt i foråret, så de mange projekter, som har fået støtte fra Scenekunstudvalget, også fik et sted at spille.

Dengang var meldingerne fra alle involverede parter: Københavns Teater, Scenekunstudvalget og ikke mindst kommunen, at denne sæson så kunne bruges til at finde en permanent løsning.

Men her – syv måneder før, projekterne igen står uden tag over hovedet – er der ingen løsning i sigte. Det sted, der senest var på tale på Carlsberg-grunden, er ikke blevet til noget.

Men hvad så?

Efter Scenelivs research på området, må vi nok erkende, at svaret er: Ingenting!

Det er skuffende – og særdeles forstemmende – at ingen

andre end Mammutteatret vil kæmpe for, at de frie teatergrupper og projekterne har et ordentligt sted at spille.

Selv om en række af de små storbyteatre i København har åben scene forpligtelser, er det et faktum, at en række af de projekter, som Scenekunstudvalget har støttet, ikke kan finde steder at spille i København i sæsonen 2010/2011 – hvis ikke der sker noget. Og nogle af projekterne passer simpelthen bare ikke ind på storbyteatrenes meget små scener.

Københavns Kommune sætter nu åbenbart sin lid til, at kulturministerens teaterudvalg vil løse problemet ved at foreslå, at projekterne kan spille på de store scener i København. Ud over, at det giver nogle voldsomme overenskomstmæssige problemer, så opfylder det heller ikke gruppernes behov for at have en scene, hvor de samlet kan brande sig som en del af teaterlivet. Undergrunden risikerer at drukne i de store etablerede teatterammer.

I forbindelse med finanslovsforlagets fastfrysning af en lang række teatres tilskud på 2009-niveau i seks år, har jeg talt mange steder – bl.a. i Folketingets Kulturudvalg – om, at vækstlaget er vigtigt for at give den ønskede udvikling og inspiration for blandt andet Det Kongelige Teater. Eksperimenterne skal have plads – og den kommer det til at knibe med fra næste sæson.

Kan det have sin rigtighed?

Godt nok er det sådan, at hvis man har behov for at lave kunst, så skal man gøre det. Men betingelserne og rammerne bliver ganske enkelt også nødt til at være der. ■

*Katja Holm,
Formand for Dansk Skuespillerforbund*

SEBASTIANS MUSICAL

JERNBYRD

- sagaen om Danmarks sidste vikinger

taastrup-teater.dk